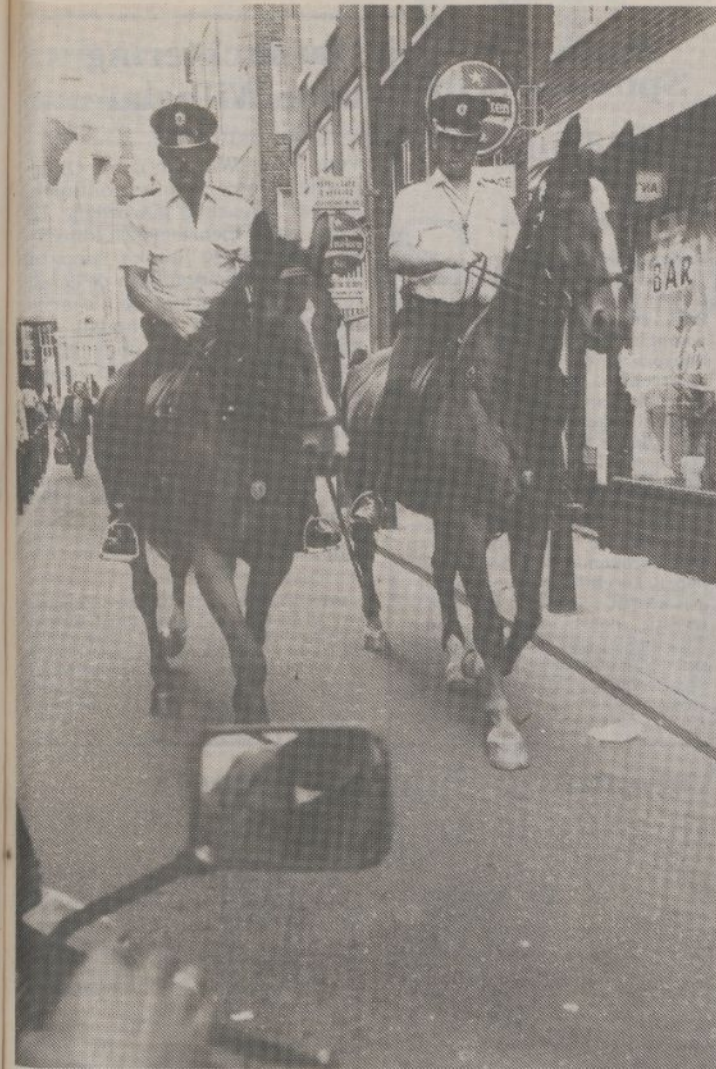

Dit is ook een stukje Nederland

Van een verslaggever
Het is dinsdagavond, schemering. Twee geüniformeerde agenten lopen met stevige zekere stappen van de zuid-oostkant, de kant van de Nieuwmarkt, af de Zeedijk op. De sfeer is het meest die van een cowboy-film. De helmen rijden langs de hoofdweg het stadje binnen. De weg is vrijwel leeg, maar we weten achter dichte luiken, veel dichtgetimmerde ramen hier, dat ogen hen bekijken. Toch gaan ze zelfverzekerd recht op hun doel af. De nette, goedgeloofde verslaggever laat hen ijskoud. Alles wat er junkachtig uitziet wordt opgedreven: „Doorlopen. Je weet dat je hier niet stil mag staan. Pas op jij, anders hebben we op het bureau nog een plekje voor je.”

Steeds bij het passeren van de vele smalle zij-steegjes wordt daar hetzelfde recept toegepast. Een agent blijft op de Zeedijk, de ander loopt desgewenst het steegje in, opdrijvend: „Doorlopen jij.” Vóór hen is er nog leven, achter hen een zog van leegte. Over het bruggetje waar de beruchte „kop van de Zeedijk” begint, slaan ze linksaf de Oude Zijds Voorburgwal op, om via de Lange Nizel met dezelfde forse tred in de Warmoesstraat een shawarmazaakje binnen te lopen. De surveillance zit er weer even op, het broodje, „zonder dat gras graag”, mag mee naar het bureau. Wachtend op het bradende vlees spreken ze hun tevredenheid uit over de toestand. „Rustig vandaag.” „Mooi dat de motorrijders er weer zijn vanavond.” „Ja, die ene hè. Die is helemaal gek, joh. Die zou zo met zijn motor de Babbaloe binnenrijden als die deur niet te smal was.”

It's showtime tonight. Dit is ook een stukje Nederland.

De Zeedijk, het centrum van de straathandel in heroïne, coaïne en al dat andere wat de rechter verboden

heeft. Een jongen loopt langs de opdrijvende agenten heen mijn kant op. Nog geen tien meter achter hen gekomen sist hij me toe: „Coke, H.” (in het Engels: Eedsj) De straatagenten bestrijden met hun optreden de handel niet. Ze willen alleen maar met de voortdurende aanwezigheid van politie de straatmisdad, de berovingen tegengaan, de dreiging die er van grote groepen rondhangende junks en agressieve handelaars uitgaat. De niet tot de junks behorende buurtbewoners hebben gevraagd om een intensieve surveillance, om continue wandelende agenten in de straat.

Een bekende regel

Die avond heerst kennelijk weer het „stilstaan verbod” op de Zeedijk. Een regel die de agenten bij de junks bekend veronderstellen maar die volgens mensen van het wijkcentrum op geen enkele juridische grond gevestigd is. „Als zo'n jongen zou blijven staan, dan kan die agent hem juridisch niets maken”. Maar wel een klap geven, een duw, of meenemen naar het bureau en hem minstens een nacht vasthouden.

Slaan

Die avond heerst er nog veel meer op de dijk. Er zijn zeker vier of vijf motoragenten met zijspan aanwezig. Ze verzamelen bij het busstation op de Prins Hendrikkade. Af en toe scheurt er één met hoge snelheid de Zeedijk over. Een verhaal dat in de dagen erna van meerdere kanten bevestigd wordt, zegt dat er zeker éénmaal door een groep agenten achter zo'n motor aanrennend een charge wordt uitgevoerd: slaan.

Motor-agenten? Slaan? De buurt vroeg toch slechts om regelmatige surveillance?

„Wij willen dat de politie hier aanwezig is”, zegt een buurtbewoner. „Maar dat er zo op die mensen ingeslagen wordt, dat vinden we ook maar niets. Het zijn toch ook mensen.”

Is dat van die motoragenten een nieuw beleid?

Bijna gezellig

„Nee hoor”, zegt de woordvoerder van de politie. „Dat zijn gewoon motorrijders van de verkeersdienst. In de spitsuren zijn ze met het verkeer bezig en daarna hebben ze vrije surveillance. En als ze dan naar de Zeedijk gaan... Maar dat is geen kwestie van beleid.”

It's showtime tonight.

Terwijl de groep motoragenten bij het busstation gezellig aan de praat raakt is er een inval in „de boot”, het gedoogde ontmoetingscentrum van verslaafden aan de overkant van het water van de Prins Hendrikkade, bij het Centraal Station. Een aantal agenten in een busje geassisteerd door een grote groep te voet. Mede door het hardere optreden op de dijk vanavond is de boot, een wisselwoning op een platte schuit, overvol. Er staan tientallen mensen langs de kant terwijl er enkele jongens in de handboeien worden afgevoerd. Daarna mogen de anderen weer naar binnen. De politie-woordvoerder legt de volgende dag uit: „De afspraak was dat er op die boot gebruikt mocht worden, maar niet gedeeld. Mede door de nieuwe aanpak bij de recherche, door onze betere informatie, weten we nu beter dat en

De politie, de junks, de junks, de politie: DREIING

wanneer er wél gedeeld wordt. Dat is dus tegen de afspraak en dan grijpen we in.”

Woensdagmiddag. Een stralende zon. Het is vol op de Zeedijk, voor de

Babbaloe-bar. Enkele honderden mensen hangen er rond. Als veel van die gezichten niet zo bleek en uitgemergeld waren en tandeloos en haveloos... Als je niet steeds zo werd aangesproken of je niet wat kopen wilt, dan zou het er gezellig hebben kunnen zijn. Aan een enkele deur hangt een vogelkooitje met een zangvogeltje. Er staat eenjisco-kar. Twee Surinaamse mannen lopen met een groot blad met bakers vol schaaftjes met limonade. Een Surinaamse sfeer, al is toch een flink deel der gezichten wit. Er staat ook agenten, een stuk of vier. Er is nu geen stilstaan-verbod kennelijk. Ze staan niet onvriendelijk te praten met een groepje junks, ze kennen elkaar. „Dat lijkt dan wel aardig”, zegt een buurtbewoner die we later spreken. „Maar stel dat er nu iets gebeurt, een beroving, een ruize

en je moet daar als agent gaan optreden, dan is het niet leuk hoor, bij zo'n overmacht. Ik heb hier wel agenten gehad die voor m'n deur stonden te bibberen en die er zelf niet langs durfden.”

François Mitterrand

Het is vreemd, maar het hardere politieoptreden op de Zeedijk de laatste tijd komt mede voort uit een gebrek aan — ervaren — agenten bij het bureau Warmoesstraat, zegt men bij het wijkcentrum. Dat tekort dateert eigenlijk al van eind april. Toen werden eerst veel agenten van het bureau weggehaald wegens Koninginnedag, en het bezoek van de Franse president Mitterrand. Vervolgens kwamen de vakanties, een aantal ziektes en de start van een interne sollicitatieprocedure waardoor gaten vielen bij het laaggevoerde gewone straatwerk. Het wijkcentrum had op 6 juni een gesprek met burgemeester Van Thijn.

Uit het verslag: „De burgemeester toont zich onaangenaam verrast door het inzakken van de surveillance. Deze situaties zullen zeker niet voorkomen. En daarmee zal het politieoptreden, waarbij men zeer grof te keer gaat tegen alle voorbijgangers om weer orde op zaken te stellen, niet meer nodig zijn.”

De theorie is duidelijk: door gebrek aan normale, rustige surveillance wordt de dreiging sterker. Dan kan een agent een situatie even niet meer de baas en de politie besluit maar weer eens de stok erover te jagen, dan is het weer een paar uur rustiger. Waarbij dus iedereen tikken krijgt die er in de buurt is. De politie beweert overigens dat de dienst nu weer normaal draait. Maar buurtbewoners houden vol dat er haast niet gesurveilleerd wordt, „terwijl het wel voorkomt dat agenten de toeristen afraden om over de Zeedijk te lopen. Maar als zij nu eens zelf op de dijk kwamen staan, dan zouden die toeristen hier wel normaal rond kunnen lopen.”

Van zo'n vermenging zou het klimaat er aanzienlijk beter op worden. Een buurtbewoner: „De kwestie is niet dat er hier gedeeld wordt of dat verslaafden zijn. Die zijn er in de Damstraat ook. Maar de verhouding is hier verkeerd. Hier is vijf procent wat er loopt niet verslaafd en 95 procent wel, in de Damstraat is die verhouding precies omgekeerd en dan gaat het best.” Hij stelt voor de Zeedijk-zoals-de-nu-is in zijn geheel te verplaatsen naar een plek buiten de stad, op het lege westelijke havengebied. „Laten ze daar zo'n soort vrijmarkt inrichten,

net winkeltjes en kraampjes en ijs en politie-surveillance en een vaste busverbinding met de stad. Net als het hier is, maar dan buiten de bewoonde wereld.”

Net als normaal

Bij het wijkcentrum is men daar niet voor. De visie van wijkcentrumvoorzitter Hein Bijnen: probeer op de dijk de situatie zo normaal mogelijk te laten zijn. Laat alle gemeentelijke diensten nu eens normaal functioneren, maar dan op dubbele kracht: de politie surveilleert continue, rustig, maar veel. De stadsreining is er steeds en houdt de boel schoon. Bouw en Woningtoezicht zorgt dat de panden onderhouden worden. Doe snel iets behoorlijks met de wegens deelen gesloten cafés. Zorg voor een snelle en goede verdeling van de normale woonruimten aan urgent-woningzoekenden (dat laatste schijnt trouwens al heel aardig te gaan). Kortom: maak er met een extra intensieve aanpak een normale straat van. Helaas, concludeert hij, is de gemeentelijke bureaucratie daar niet voor te porren.

Ondertussen zou er dan een hulpverleningsbeleid moeten komen met als doel de verslaafden in staat te stellen met hun drugsgebruik normaal in de maatschappij te functioneren. Maar dat is een ander verhaal.

De Zeedijk is een heel vreemd stukje Nederland.

(Advertentie/Ingez. mededeling)

Help NICARAGUA ONDER DAK

Onlangs zijn een aardappel-project en een koffie-coöperatie in het noorden van Nicaragua zwaar getroffen door de CIA. Machines, huizen en opslagplaatsen zijn volledig verwoest. De koffie-oogst dreigt verloren te gaan. Wederopbouw hulp blijft noodzakelijk.

Help mee GIRO 3580163
 o.v.v. koffieplantage

Nicaragua Komitee Nederland
 van Speykstraat 21
 3572 XB Utrecht
 (033) 718163

Door Guus Aarts

Uitkeringsgerechtigden die vrijwilligerswerk willen doen, moeten hun werk laten toetsen door de Regionale Toetsingscommissie (RTC). Zo'n commissie beoordeelt dan of je als werkloze bij een project mag werken. De 65 RTC's hebben nu ongeveer een jaar proefgedraaid en zullen als de plannen van minister De Koning doorgaan, een eigen bestuurlijk kader krijgen.

Tot dusver waren de commissies adviesorganen van de gemeentebesturen. In de plannen van de minister krijgen ze eindverantwoordelijkheid voor het al dan niet toestaan van werken met behoud van uitkering. Dit maakt deze commissies belangrijk. Wat voor ontwikkeling is aan het ontstaan van zo'n RTC vooraf gegaan?

De laatste jaren gingen steeds meer werklozen onbetaalde arbeid verrichten. De toch al steeds schaarser wordende betaalde arbeidsplaatsen dreigden daardoor nog meer in de verdrinking te komen. Betaalde krachten werden vervangen door vrijwilligers. Tot voor kort moesten uitkeringsgerechtigden hun vrijwilligersbaan opgeven bij de uitkeringsinstelling waarvan men de uitkering ontving. Weinigen deden dit en voor de overheid was het moeilijk om vast te stellen of het vrijwillig werken met behoud van een uitkering niet de betaalde arbeid verdrong.

Daarbij kwam nog dat vooral jongeren niet bleven stilstaan en zelf met ideeën kwamen om bezig te zijn of om eventueel later in hun broodvoorziening te kunnen voorzien. De overheid, met name de gemeenten, ondersteun-

Toetsingscommissie werd subsidie- orgaan Werken met uitkering niet zo gemakkelijk

de veelal deze initiatieven. Men was tenminste zinnig bezig en van de straat af. Het aantal initiatieven nam dermate toe dat men met recht kon spreken van een alternatief arbeids-circuit.

Verontrust

Van werkgevers en werknemerszijde vielen verontrustende geluiden te beluisteren. Het werken met behoud van uitkering zou veelal oneerlijke concurrentie betekenen voor ondernemend Nederland, die binnen hun kostenpot ook lonen moesten uit betalen. Op deze wijze konden projecten die zich ook op de marktsector begaven hun produkten goedkoper kwijttraken dan de gewone ondernemer. Dit bezwaar werd vooral aangevoerd door werkgeverszijde.

De vakbonden waren vooral beducht voor het verdringen van betaalde arbeidsplaatsen door onbetaalde krachten. Immers de vrijwilligers doen hun werk goedkoper en de overheid betaald de sociale lasten wel. Kortom voor vele bedrijven was en is het heel voordelig om vrijwilligers te laten werken. Deze tendens moest tegengegaan worden.

De regering en andere overheidsinstanties doen nu steeds vervoede pogingen om de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Het ene jeugdplan volgt het andere snel op. Er wordt druk overleg geleid met de sociale partners, wat tot gevolg heeft dat er momenteel een wirwar van plannen op tafel liggen. In het overheidsdenken moeten jeugdige werklozen activiteiten verrichten die het voor hen weer gemakkelijker maakt om binnen het reguliere arbeids-circuit te kunnen werken.

De werklozenprojecten moeten dan

ook wat betreft hun inhoud duidelijk gericht zijn op de arbeidsmarkt. Scholing is dan ook belangrijk. Het liefst heeft de overheid dat men werkt binnen een bestaand bedrijf om daar ervaring op te doen. Vandaar ook al die soorten ervarings-stageplaatsen. Uit cijfers is echter gebleken dat vele jongeren na hun stages (soms tegen loon) niet aan een betaalde job zijn gekomen. Ze worden binnen de bedrijfstijd niet zo gemakkelijk vervangen door andere hoopvolle leergierige jongeren.

Alternatieven

Voor vele uitkeringsgerechtigden hoefde het dan ook allemaal niet meer. Bibliotheken volgeladen met jeugdplannen geven de archivaris mis-schienen wel werk maar jongeren niet. Het opzetten van eigen bedrijven raakte snel populair. Overal schoten nieuwe drukkerijtjes, autowerkplaatsen, fietsenmakerijtjes, winkels in tweedehandsgoederen als paddestoelen uit de grond. Aan ideeën geen gebrek, nu alleen het geld nog. Hiervoor kon men aankloppen bij de betreffende gemeenten en soms een particulier fonds zoals het Koningin Juliana Fonds.

Wat moest de gemeente met al deze aanvragen aan en wat moest men doen met de eerder aangehaalde werkgevers- en werknemersbezwaren.

In overleg met het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid besloot men te gaan experimenteren met Regionale Toetsingscommissies. Deze commissies zouden in 65 regio's het werken met behoud van uitkering gaan reguleren en toetsen. Dit aan de hand van door de minister opgestelde criteria zoals concurrentievervalsing, subsidievervalsing, verdringing van arbeidsplaatsen en budgetvervalsing. Aan de commissies werd overgelaten om deze begrippen wat nader te omschrijven.

Hoofddoel was het voorkomen dat anderen direct of indirect benadeeld zouden worden door werkers met behoud van uitkering.

De commissies werden samengesteld uit vertegenwoordigers van de gemeenten, het Rijk, werkgevers, werknemers en werklozen. Men moest proberen tot een unaniem besluit te komen over de aanvragen. De betreffende gemeente had echter het recht om een besluit van de RTC naast zich neer te leggen.

Nu zal het bestaan van zo'n RTC velen een rotzorg zijn, ware het niet dat het oordeel van de RTC beslissend werd voor het al dan niet verkrijgen van een subsidie.

Ook het Juliana Fonds ging gebruik maken van de besluiten van de RTC's. De commissie had dan ook al snel het karakter van een subsidie-commissie. Tevens kreeg de commissie het recht om de deelnemers aan een project de status werker met behoud van uitkering te verlenen. Dit had voor werklozen tot gevolg dat ze zich niet meer zulke zorgen hoefden te maken of de sociale dienst hun geweten was niet te veel te vragen over het aantal sollicitaties dat ze verricht hadden. Als de commissie positief besliste over je vrijwilligersproject, dan zat je als uitkeringsgerechtigde wel goed. Kwam er geen positief besluit uit dan waren de gevolgen ernstiger. Om dit te illustreren het volgende voorbeeld uit de regio-Amsterdam.

Tettertjes

Het kinderdagverblijf De Tettertjes. Omdat de behoefte aan kinderdagverblijven erg groot is — binnen Amsterdam wachten zo'n 1400 kinderen op

plaatsing — namen enkele vrijwilligers het initiatief tot het oprichten van het dagverblijf De Tettertjes. Het project ging in augustus 1982 van start. Het verblijf bood opvang aan kinderen van zes weken tot vier jaar.

Voor het verkrijgen van een subsidie verzocht men de RTC te oordelen of de vrijwilligers binnen het project De Tettertjes mochten werken met behoud van uitkering. Op 11 mei dit jaar werd de aanvraag besproken in de RTC. Het project zorgde voor heel wat gesprekstof in de commissie en ze oordeelde uiteindelijk dat het project afgewezen moest worden. Achter dit besluit zaten de volgende overwegingen: men erkende wel dat het kinderdagverblijf in een maatschappelijke behoefte voorzorg, maar vond dat kinderopvang eigenlijk professioneel werk moest blijven. Door het goedkeuren van het project zou de druk op de overheid worden weggenomen om voor gehonoreerde kinderopvang te zorgen. Om die reden leek het de commissie beter om het project af te wijzen. Dit had als gevolg dat de vrijwilligers niet meer bij het dagverblijf mochten werken en de subsidie-aanvraag kon men ook wel aan de wilgen hangen. Volgens de secretaris, tevens woordvoerder van de commissie was hier sprake van substitutie van arbeidsplaatsen. Voor de vrijwilligers van De Tettertjes betekende het het einde van een arbeidsplaats zonder dat daar een betaalde voor terug kwam. Zij zijn dan ook inmiddels volgens de AroB-procedure in beroep gegaan tegen dit besluit van de RTC.

Klussenbus

Een ander geval, ook Amsterdam: in Osdorp rijdt sinds enkele maanden een klussenbus. Jongeren met weinig

of geen opleiding nemen klussen aan van, over het algemeen, weinig draagkrachtige mensen in de buurt. Het gaat hier om eenvoudige klussen zoals behangen. Voor een klus wordt 4 gulden per uur gevraagd ongeacht het aantal werklozen dat aan het karwei bezig is. De aanvraag werd door de RTC gehonoreerd met de volgende motivatie: „In Osdorp zijn er veel mensen die amper 5 gulden per uur kunnen betalen en deze zouden anders de werkzaamheden niet laten verrichten door vaklui als een behanger, elektricien. Er is dus geen sprake van oneerlijke concurrentie.”

Vraag blijft echter in hoeverre je er vanuit mag gaan dat iemand zeker geen beroepskracht ingeschakeld zou hebben en hoe je controleert of iemand echt minder draagkrachtig is. Enfin, ook de werkgevers zijn akkoord gegaan, dus het zal wel goed zijn.

De ene keer wordt de RTC dus gebruikt als politiek drukmiddel, de andere keer wordt het niet zo nauw genomen met de concurrentievervalsing. De secretaris van de RTC regio-Amsterdam, de heer Beekman, stelt vast dat het werk van de RTC vaak een kwestie was van „Fingerspitzengefühl” en dat de grenzen van concurrentievervalsing, verdringing arbeidsplaatsen steeds weer tijdens een vergadering verlegd werden. Men probeert consequent te werken, garanderen kan ik dit echter niet, aldus de secretaris.

Vandaar nu het wettelijk kader in de Wet Onbeloonde Arbeid Uitkeringsgerechtigden, waarvan de minister onlangs zijn voorontwerp aanbood aan de verschillende adviesorganen.

Dat er behoefte is aan een wettelijk kader moet duidelijk zijn. Blijft nog echter de vraag of er wel toetsingscommissies moeten zijn.